

secrationem. 3. A consecratione usque ad communionem. 4. A communionem usque ad finem.

VI. QUÆST. III. *Est ne peccatum mortale negligere rubricas in Missa celebranda?* RESP. Sententia adfirmans communis est, nisi materia parvitas excuset. Quoniam gravi præcepto à Summis Pontificibus, & præsertim à S. Pio V. illarum observantia jubetur. Duplex rubricarum genus, *Alia præceptiva*, alia *directiva* appellantur. Præceptivæ dicuntur quæ jubent ut celebretur in loco sacro, in ara, in vestibus, & vestibus sacris, in materia, & forma præscriptis, jejunio præcedente, & alia plura. Directivæ dicuntur quæ juxta communem Theologorum sensum non obligant sub mortali; ut orare ante & post Missam, numerus collectarum, & alia id genus.

VII. QUÆST. IV. *Qui omittit aliquam Missæ partem, peccatne mortaliter?* RESP. Missæ partes ordinariæ sunt confessio, introitus, Dominus vobiscum, collecta, epistola, evangelium, offertorium, præfatio, canon integer, &c. Non ordinariæ sunt Gloria in excelsis, &c. orationum numerus, Credo, pluralitas epistolarum, &c. Qui omittit deliberatè partem notabilem canonis, peccat mortaliter. Qui omittit materiam leviorem, etiam canonis, puta nomen unius Sancti, peccat venialiter. Qui tamen aliquid deliberatè in canone omittit, quod corrumpit sensum, peccat mortaliter. Nihil itaque addendum, nihilque omittendum. Sed omnia clarè, & distinctè pronuntianda sunt. Plura hic dicenda fons de Sacerdotibus qui nimis festinanter, qui intra labia mutantem truncant verba, qui elata voce recitant quæ voce submissa dicenda sunt, aut contra. Tempus congruum pro Missæ celebratione nec brevius tertia horæ parte, nec longius media hora esse debet. Brevitas compendii non sinit de hoc argumento latius habere sermonem.

## LIBER XI.

## DE SACRAMENTO POENITENTIÆ.

## DISSERTATIO I.

De virtute, & Sacramento Poenitentia.

## CAPUT I.

Propositiones à S. Sede damnatæ.

## §. I.

## ALEXANDER VII.

Damnativæ sequentes propositiones, quas ordine in decreto servato transcribo.

3. *Sententiam afferens, Bullam cœnæ solum prohibere absolutionem hæresis, & aliorum criminum, quando publica sunt, & id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est, anno 1629. 28. Julii in Consistorio sacre Congregationis Emin. Cardinalium visa, & tolerata est.*

4. *Praeterea regulares possunt in foro conscientia absolvere quoscunque sæculares ab hæresi occulta, & ab excommunicatione propter tam incursum.*

5. *Quamvis evidenter tibi confiter Petrum esse hæreticum, non teneris denuntiari, si probare non possis.*

6. *Confessarius qui in sacramentali confessione tribuit penitentem chartam postea legendam, in qua ad venerem incitat, non censetur sollicitasse in Confessione, ac proinde non est denuntiandus.*

7. *Modus evadendi obligationem denuntiandæ sollicitationis est, si sollicitatus confiteatur cum sollicitante: hic potest ipsum absolvere absque onere denuntiandi.*

11. *Peccata in Confessione omissa, seu obita ob instans periculum vitæ, aut ob aliam causam, non tenentur in sequenti confessione exprimeri.*

12. *Mendicantes possunt absolvere à casibus Episcopis reservatis, non obtenta ad id Episcoporum facultate.*

13. *Satisfacit præcepto annuæ confessionis qui confitetur Regulari Episcopo presentato, sed ab eo injussu reprobat.*

14. *Qui facit confessionem voluntariè nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ.*

15. *Pœnitens propria auctoritate substituere sibi alium potest, qui loco ipsius penitentiam adimpleat.*

16. *Qui beneficiis curatum habens, possunt sibi eligere in Confessarium simplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario.*

24. *Mollities, Sodomia, & bestialitas sunt peccata ejusdem speciei infima; ideoque sufficit dicere in confessione, se procurasse pollutionem.*

25. *Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit confessionis præcepto dicens: commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem: non explicando copulam.*

38. *Mandatam Tridentini factum Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali, consentiendū quamprimum, est consilium, non præceptum.*

39. *Illæ particula quamprimum intelligitur, cum Sacerdos suo tempore confitebitur.*

41. *Non est obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, si hæc nimis utilis esset ad oblectamentum concubinari, vulgò Regalo, dum desiciente illo, nimis acri ageret vitam, & alia epula tædio magno concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficile inveniretur.*

## Innocentius XI.

1. *Non est illicitum in Sacramenti confertendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, nisi id veteris legis, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc sententia probabilis tantum utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis sacerdotalis, aut episcopalis.*

36. *Frequens confessio, & communio, etiam in iis qui gentiliter vivunt, est nota prædestinationis.*

37. *Probabile est sufficere attritionem naturalem, modo honestam.*

Non

38. *Non tenentur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem.*

39. *Licet sacramentaliter absolvere dimidiatè tantum confessio ratione magni concursus penitentium; qualis ut potest contingere in die magna alicujus festivitatis, aut indulgentiæ.*

60. *Penitentem habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, est emendationis spes nulla appareat, nec est neganda, nec differenda absolutio, dummodò ore proferat se dolere, & proponere emendationem.*

61. *Potest aliquando absolvi qui in proxima occasione peccandi usatur, quam potest, & non vult omittere; quinimò directè, & ex proposito querit, aut ei se ingerit.*

62. *Proxima peccandi occasio non est fugienda, quando aliqua causa utilis, aut honesta non fugiendi occurrat.*

63. *Licetum est querere directè occasionem proximi peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximi.*

64. *Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantia inferiorum fidei, & etiam si per negligentiam etiam culpabilem nesciat mysterium SS. Trinitatis, & Incarnationis Domini nostri Jesu-Christi.*

## Alexander VIII.

14. *Timor gehennæ non est supernaturalis.*

15. *Attritio que gehennæ, & poenarum metu concipitur sine dilectione benevolentis Dei propter se, non est bonus motus, ac supernaturalis.*

16. *Ordinem præmittendi satisfactionem absoluti, induxit non politia, aut institutio Ecclesiæ, sed ipsa Christi lex, & præscriptio, natura rei id ipsum quodammodo dicitur.*

17. *Per illam præxim mox absolvendi ordo poenitentia est inversus.*

18. *Consuetudo moderna quoad administrationem poenitentia, etiam si eam plurimorum hominum sustinet auctoritas, & multi temporis diuturnitas confirmet, nihilominus ab Ecclesiæ non habetur pro usu sed abusu.*

19. *Homo debet agere tota vita poenitentiam pro peccato originali.*

20. *Confessiones apud Religiosos factæ, plerumque vel sacrilegæ sunt, vel invalidæ.*

21. *Parochianus potest suspicari de mendaciantibus, qui elemosinis communibus vivunt de imponenda nimis levi, & incongrua poenitentia, seu satisfactione ob quamlibet, seu lucrum subsidii temporalis.*

## §. II.

Opiniones plurium Confessarum que videntur æquæ laxiores.

HAS ego propositiones, & cæteras omnes, quas in universo hoc opere retuli, non tantumquam censor assero, sed sapientum, & eorum ad quos pertinet, iudicio subijcio. Quam protestationem, tamen, pluries fecerim, iterum renovare placuit. Nemo ergo me carpere jure valet, quod iudicium, & censuram Superiorum præve-

niam, cum nullam ego his opinionibus censuram inuram; sed dumtaxat quæ imbecillitati meæ videntur fallæ, & laxæ, Superiorum, & lectorem iudicio submitto.

I. P. Dominicus Viva in *trat. in propo. Inno. XI. num. 26.*, Hinc cum videatur esse moraliter certum non requiri in Sacramento Poenitentia, certum non requiri in Sacramento Poenitentia, tæ . . . propositum non peccandi de cætero formale, sed *sufficere* virtuale, ut videre est apud Dicastrum: AC SUFFICERE ETIAM ATTRITIONEM SUPERNATURALEM ex METU POENARUM TEMPORALIUM, ut à Deo vindicæ intelligendum, & alia hujusmodi; idcirco licet sequimur hujusmodi opiniones PROBABILISSIMAS, omittis tutionibus.

II. P. Patricius Sporer de *Sacram. p. 3. cap. 2. sect. 2. §. 2. num. 174.*, Præceptum contritionis etiam in articulo mortis non obligat hominem peccatorem usu Sacramenti cum attritione justificatum; sed ipsa attritio cum Sacramento Baptismi, vel Poenitentiaè universaliter semper est sufficiens dispositio ad justificationem, adeoque etiam in ARTICULO MORTIS. Ita Henricus Vazquez, Canus, pluribusque allegatis Cardinalis de Lugo *hic disp. 7. sect. 13. Dicastrum hic disp. 6. n. 19. Laym. cit. l. 5. str. 6. c. 2. num. 7.*

III. Idem P. Sporer *loc. cit. n. 173.*, Præceptum contritionis non obligat eos qui usu Sacramenti cum attritione justificati sunt, aut justificari volunt. Communissimum apud citandos infra. Ratio est, quia Christus in nova lege singulari privilegio aliud quoque medium justificationis instituit, scilicet Sacramenta mortuorum, Baptismi, & Poenitentia, ut proinde modo solus contritionis perfectæ NECESSITAS DESINAT: alioquin certe Christus instituit, ac præcipiens Confessionem Sacramentalem, *metum per se satis durum, & difficile*, si INSUPER ETIAM NUM REQUIRERETUR CONTRITIO PERFECTA, & ipsa peccatori satis difficilis, non alleviasset, sed multum aggravasset onus legis; effemusque PEJORIS conditionis, modo Christiani quam veteres olim, qui ad solam contritionem obligati per eam justificabantur.

IV. Idem P. Sporer *loc. cit. §. 2. num. 175.*, Quando obligat? Per se quidem satis probabiliter, in articulo, vel periculo mortis tantum. Postea n. 177., Præceptum contritionis pro tantum obligare in articulo mortis, & NUNQUAM ante, docent gravissimi Doctores D. Thomas, Cajetanus, Sotus, Navarrus, Medina, Adrianus, & alii congestis probabilem ipse Suarez, ac mordicus defendit Dicastrum . . . Cum hoc præceptum penale sit, & onerosum, non est extendendum, sed restringendum potius ad illa tantum tempora pro quibus ejus obligatio certo nobis constat. At non constat nobis, certo hujus præcepti obligatio pro illo tempore præter quam in articulo mortis. Ergo, &c.

V. P. Georgius n. 6. n. 139. *Dico 6.*, Probabiliter

qui-

siue retractat, siue non, effectus manet suo modo aequaliter immutabilis, non tamquam culpa, sed tantum tamquam effectus culpae praeteritae, uti explicatum est lib. 5. n. 2. & consequenter talis homo satisfaciens dicendo, Proieci Breuiarium, praevidens me tanto tempore non posse orare: Porrexi proximo venenum, intendens ejus mortem: tacendo au horas non orari, & an mors sit secuta necne.

XXI. P. Gobat tr. 7. n. 324., Non contrahitur; adeoque confitenda non est malitia circumstantiae mutantis speciem, nisi poenitens, quando peccatum committebat, saltem dubitavit, an non adesset circumstantia talis, & an non contraheret propter illam peculiare peccatum. Ita ferè communis sensus Theologorum. Utterè, mi bene vir, frequenter hac regula, praesertim in excipiendis confessionibus rudium, & nominatim, quando malitia circumstantiae est nota soli doctorum vulgo.

XXII. P. Domin. Viva in Cur. Theol. Mor. tom. 2. part. 6. q. 5. n. 2., Licet teneatur poenitens respondere Confessorio interroganti consuetudinem peccati, cum opposita tententia fit damna ab Innoc. XI. . . tamen per se loquendo non est aperienda huiusmodi consuetudo.

XXIII. De Lugo disp. 16. sect. 4. §. 7. n. 202., Ille qui per plura perjuria comparat consuetudinem pejerandi, eo ipso constituit se in periculo, & occasione proxima pejerandi potest. Ergo debet in confessione explicare illam circumstantiam consuetudinis, quatenus includit periculum morale, & occasionem proximam ad peccata subsequenda &c. . .

Adhuc tamen regulariter non videtur necessarium explicanda illa circumstantia: tum quia homines non attendunt committere ad illud periculum morale sequentis peccati, quando aliquod peccatum committunt, nec facile discerni potest, quando consuetudo perveniat ad eum gradum, ut inducat occasionem moralem proximam aliorum subsequendum peccatorum: tum etiam quia exponere se periculo fornicationis, v. g. non habet malitiam speciem diversam ab ipsa fornicatione. Cum ergo explicuit in Confessione praecedenti suam fornicationem, jam explicuit totam malitiam specificam illius peccati. Nam circumstantia illa periculi, quod subiit alterius fornicationis, non addit malitiam speciem diversam, licet aggravet intra eandem speciem. Unde regulariter non videtur obligandus poenitens ad fatendum necessarium consuetudinem, nisi interrogetur.

XXIV. Idem De Lugo ibi n. 204., Major difficultas esse potest de consuetudine posterioris generis, quae scilicet est causa facienti similis adus abeque deliberatione sufficienti, vel advertentia. In quo casu certum in primis videtur actus subsequentes sine deliberatione praesenti factos non esse nova peccata, sed solum esse peccata in sua causa, nempe in consuetudine praecedenti liberè volita, seu esse effectus peccati, ut cum aliis probat Thomas Sanchez . . . Suarez . . . Unde non erit necessè ju-

ramenta sequentia absque advertentia prolata in confessione explicare, sed solum causam culpabiliter antea positam, nempe consuetudinem illam volitam, aut permissam, ut notat idem Sanchez.

XXV. P. Lacroix querit lib. 6. part. 2. num. 973. an illa, quae ex consuetudine mortaliter mala postea inadvertenter sunt, sint confitenda? Resp. n. 974., Si supponamus, quando ista sunt, nullam profus adesse advertentiam malitiae, talia non habebunt ullam novam malitiam, uti constat ex didis lib. 5. a num. 16. Et consequenter cum ista in se non sint peccata, nec externè compleant peccatum aliquod internum, sed tantum sint effectus peccati secundi, dum dicta n. 944. non est obligatio illa confitendi . . . quod verum est, secundum multos cum Dicastill. quomodo illa consuetudo non sit retractata.

XXVI. P. Tamburinus lib. 2. Meth. Conf. c. 7. §. 7. n. 48., Dico probabile esse, nec confan- guinitatem ab affinitate ex S. Thom. 2. 2. q. 16. a. 9. & Cajet. ibidem nec unum gradum ex his differre specie ab aliis. Sic Filius dicens esse opinionem S. Thom. Cajet. Soti, & ferè Thomistarum, Griptus . . . Megala . . . uterque apud Dianam. Unde licet sine dubio gravius sit contra unum gradum delinquere, v. g. contra primum cum MATRE, quam contra alium, v. g. cum consobrina; tamen quia non mutatur species, in puto non esse ea speciatim manifestanda in Confessione.

XXVII. Salmanticenses lib. 2. disp. 8. dub. 4. §. 2. n. 202. pag. 140. inquam: . . . Secundò modo contingit Confessorium inquirere de his circumstantiis, non ob motiva aliqua speciatim illa, & accidentalia, qualia proximè recensimus, sed quia in ea opinione est, quod aggravantes notabiliter intra speciem debent in confessione explicari. Et tunc poenitens, quia scit saltem practice, & ex aliorum testimoniis nostram sententiam negantem esse tutam, communionem, & probabiliter contrariam, non teneatur ad illam Confessorii interrogationem respondere; sed potest cum reverentia dicere, se explicasse quod debuit, & posse reticere quod tacet, nec ad amplius teneri; quia quicquid circumstantias notabiliter aggravantes, v. g. gravitatem rei ablate, de qua inquiritur, non esse materiam necessariam confessionis. Et his didis nequit Confessorius illum amplius cogere: nec illi ex vi huius absolutionem denegare: quia poenitens praecedis secundum tutam, & probabilem opinionem, atque adeo restit agit, & cum eo se potest, ac DEBET Confessorius conformare.

XXVIII. P. Viva q. 5. art. 4. n. 2., Quod satis est in confessione dicere: Toties morose delectatus sum de copula illicita, non explicando, an cum nupta, vel cum moniali, consanguinea &c. vel toties morose delectatus sum de occisione hominum, non explicando, an sit circa patrem, vel Sacerdotem, vel inimicum, aut alterius conditionis.

XXIX. P. Lacroix lib. 6. part. 2. n. 1030., Qui

Qui sine ullo desiderio personam venerè aspicit, non teneatur dicere (in Confessione) qualis persona fuerit.

XXX. Idem Lacroix ibidem num. 103., Qui sine desiderio venerè attigit puellam, secundum Dianam . . . satisfaciens dicendo se toties attigisse rapturè, nihil dicendo de partibus, in quibus attigit. Subdit: Alii probabiliter dicunt exprimentum, si partem turpem attigerit.

XXXI. Idem ibid. num. 1040., Qui fornicatus est cum tribus diversis, vel ter cum una, satisfaciens dicendo, se ter fornicatum, nec teneatur dicere, an fuerit una, vel plures; an fuerint meretrices, an aliæ, dummodo non sit cooperatus ad impediendam generationem Bonacina, Tamburinus.

XXXII. Idem ibid. num. 1041. Si Sacerdos fornicetur cum filia confessionis, S. Thom. Sot. Sanchez, & alii gravissimi auctores, quos refert, & sequitur Aversa quæst. 162. §. 14. adhuc dicunt contrahi novam speciem malitiae, quia sunt canonicum vocat quoddam adulterium, vel incestum: & res ipsa videtur esse species irreverentiae, & sacrilegii in Sacramentum. E contra esse simplicem fornicationem, ac posse rateri, quod fuerit filia Confessionis, docent Ledes. Vazquez, Sa, Bon. Filliuc. Joans. Sanchez, Pontius; Göbb. Hurt. Ochag. Dicast. Tamb. Dian. Lugo: quia ex Confessione nulla oritur cognatio spiritalis, uti certum est, nec apparet cur censetur fieri irreverentia Sacramento jam praeterito; cum peccatum non habeat respectum ad illud. Utique sententia est probabilis. Prima est contra formior juri canonico; sed secunda videtur esse ratione probabilior.

XXXIII. De Lugo de Penit. disp. 16. sect. 3. n. 142., De circumstantia sollicitantis foemina ad fornicationem, an sit explicanda, an verò sufficiat fateri fornicationem; placet quod cum aliis docet Vazquez, non esse explicandam illam circumstantiam: quia illa malitia habetur, licet non ita gravis, quando aliquis non sollicitat: adhuc enim participat cum illa in suo peccato, & est causa cooperationis ad ejus turpitudinem.

XXXIV. P. Viva q. 5. art. 4. n. 10., Si quis alium sollicitavit, & peccatum non est secutum, debet id in confessione explicari: si tamen peccatum est secutum, putat probabiliter De Lugo, & Tamburinus contra Sanchez, & Bonacina. non esse explicandum, quod primus invitaverit, quia quavis gravior peccaverit, invitando; adhuc tamen esse particeps peccati illius, etiam si non invitaverit.

XXXV. P. Lacroix lib. 6. part. 2. num. 1072., Probabile est quidem quod occisa, tactus, amplexus, turpiloquia, etiam publice facta in loco sacro, non habeant rationem sacrilegii; ideoque opus non fit dicere esse ibi facta, uti tenent Sanchez, Aversa, & alii cum Diana.

XXXVI. Leander disp. 8. q. 42., an si aliquis peccatum committit in die quæ Eucharistiam factam sumpsit, teneatur hanc temporis cir-

cumstantiam fateri? Probabiliter respondeo non teneri per se loquendo, quia alias Sacerdos, qui quotidie celebrat, debet in singulis peccatis explicare illam circumstantiam Missa celebrata illo die, quod nemo facit. Sic Homo bonus, Lugo, Diana, Trullench. Vazquez &c.

XXXVII. Idem Leander tr. 5. disp. 8. q. 25., An debeat explicari effectus sublecularis, an verò sufficiat confiteri causam: v. g. an satis sit in confessione dicere te letale venenum disse alicui, ut moretur; an verò necessè sit addere, quod interfecisti cum veneno . . . Probabiliter respondeo, sufficere confiteri actionem, nem non internam voluntatis, sed externam, qua venenum preparasti, & dedisti; quamvis non confitearis effectum, seu mortem ex illo secutam: quia in confessione Totum debent necessè explicari peccata: sed ille effectus, quando consequitur, non est actu peccatum, sed effectus peccati. Sic Vazquez, Granados, & Azor. Bonacina, Diana, Suarez, Cariel, quos omnes refert, & sequitur Lugo disp. 16. art. 2. n. 470. ubi dicitur de hoc puncto agit.

XXXVIII. P. Viva q. 2. art. 2. n. 3., An qui certus est de peccato mortali commissio, dubitat tamen positive, an illud confessus fuerit, ita ut habeat rationem probabilis, quod confessus fuerit, & probabilem etiam, immò probabiliter rationem, quod non fuerit confessus, teneatur illud confiteri? Respondeo pariter negative cum communi Doctorum, quos citat Martinus Perez, contra Conink apud Dianam.

XXXIX. Idem P. Viva in Cur. Theol. Mor. de Penit. q. 2. a. 2. n. 6., Respondeo, ferè communissimam antiquorum Doctorum sententiam fuisse, quod teneatur homo peccata negatè dubia clavibus subscire. Et Thomas Sanchez, id omnino certum reputat. . . Hac de causa P. Mattheus Moya nostræ Societatis, qui fuit a Confessionibus Maræ Annæ Hispaniarum Reginae, in selectis quaestionibus de Sacramento Poenitentiae, postquam asseruerat opinionem se contrariam per triginta annos etiam in Scholis docuisse, dil. 1. quaest. 5. haec habet: Nihilominus re maturis considerata standum censo pro contraria & communis sententia asserens obligationem peccati dubii: ad quod hoc uno efficitur argumentum dicitur, quia Sacramentum Poenitentiae instituitur potius à Christo Dominum cum haec obligationem. Quod autem instituitur, sicut communis Catholicorum sensus, & traditio à tempore Apostolorum usque ad nostra continuata tenent, potè, ratione cuius, etiam INCONGRUUM DOK. Nec peccatum confessi dubii peccata dubia agere ac certa non tam probantur, quam suspensio Doctorum. Ut enim ait Augustinus, lib. IV. contra Donatos, quod universa tenet Ecclesia, &c. Hactenus P. Moya. His adde Strandum, ac Tamburinum, ipsam quamvis patronos in benigniores opinionones.

Nam 7., His tamen non obstantibus, puto probabiliter esse ac TUFAM opinionem contrariam asserentem peccata dubia negatè non esse materiam necessariam Sacramenti Poenitentiae.

q. idem est nullum extare præceptum de contritione, per se loquendo; elicienda autem articulatione mortis; contraria tamen sententia (abstracta de perceptione Sacramenti) est verisimilior, & in praxi sequenda. Prima pars probatur auctoritate, & rationibus, quas pro ea adferunt Suarez disp. 15, sect. 6. atque Dicaltillo cit. disp. part. 3. dub. ultim. Qui Dicaltillo mordicus defendit illam priorem partem, Suarezio habente eam solum pro probabili.

VI. P. Dominicus Viva cap. 3. art. 5. num. 8. hanc quaestionem proponit. An peccator qui non potest aliquo anno ex defectu Confessarii confiteri, teneatur ad contritionem, antequam annus elabatur. Ita respondet. Adfirmat Dominicus Soto. . . . . quia præceptum penitendi divinum, quod ex se indeterminatum est, jam ab Ecclesia est determinatum ad singulos annos. . . . . juxta illam regulam: Qui non potest quantum debet, solvat quantum potest: & juxta illam aliam: Qui non potest totum, reddat partem quam potest.

Respondet equidem cum Con. & aliis communiter NEGATIVE. Falsum est enim quod Ecclesia determinat tempus illud indeterminatum penitendi in genere, ad quod obligatum est ex divino præcepto. Solum enim determinatur tempus consentiendi indeterminatum. Cum autem in tali casu sit impossibilis confessio, non videtur peccator teneri ad contritionem. Et ratio ulterior est, quia cum conteri sit aliquid merè internum, non cadit sub præceptum Ecclesiae, neque ratione sui, & directè, ut pater, neque ratione alterius, & indirectè, hoc est ratione Sacramenti, &c.

Ad regulas adductas: Qui non potest totum, &c. respondeo eas valere, quando totum, & partes sunt homogeneae. . . . . non verò quando sunt heterogeneae.

VII. Idem P. Viva ibidem. Verùm quidem est quod præceptum divinum contritionis obliget peccatores ad non differendum diu, & usque ad mortem penitentiam. Hinc tamen non fit quod impotens aliquo anno suscipere Sacramentum penitentiae, teneatur saltem conteri.

VIII. De Lugo de Penit. disp. 7. sect. 13. num. 261. Utrum in articulo mortis sufficiat habere attritionem cognitam? Quintum dubium magis diffiçile est, an ille qui suscipit Sacramentum Penitentiae cum attritione cognita, debeat adhuc sub peccato mortali habere contritionem saltem in articulo mortis. Affirmant multi, Suarez. . . . . Nugnus. . . . . Sanchez. . . . . Granado. . . . . Valentia, &c. Contrariam tamen sententiam docent alii multi, Couinch. . . . . Becanus. . . . . Layman. . . . . Fagundez. . . . . Faber. . . . . Diana. . . . . Turrianus. . . . . Salas, & alii recentiores 262. Hæc posterior sententia semper mihi verior visa est.

IX. Idem De Lugo, loc. cit. n. 272. Dices: Negari etiam non potest quod sit probabilis sententia contraria, quæ docet obligationem esse eliciendi contritionem propter illud periculum. Non potest ergo in re tanti momenti confor-

mare se prædicè cum nostra sententia, licet sit probabilior. Quia esto in aliis materiis possumus sequi sententias probabiles, & habere judicium practicum juxta illas ad licite operandum, id tamen locum non habet quando id cederet in detrimentum salutis propriæ, vel aliorum. Est idè non possumus adhibere Baptismum cum materia, aut forma probabiliori, relicta magis securo, & certiora, quia exponeremus periculo salutem æternam, si forte illa sententia esset falsa. Cum ergo probabilis sit sententia quam modo impugnamus, & illa sit magis securo, non possumus practicè amplecti nostram, licet, speculativè loquendo, sit probabilior.

273. Respondeo, aliter loquendum esse de sententia quæ negat attritionem cum Sacramento sufficere; aliter de illa quæ obligationem ponit contritionis habendæ propter incertitudinem hujus remedi. Prior quidem probabilis non est post Tridentinum, ut diximus, neque habet fundamenta quæ ad probabilitatem sufficiant; immò à multis gravioribus censuratur. Posterior verò probabilis est. Sed juxta probabilitatem non impedit judicium practicum, quo aliquis possit in operando amplecti nostram sententiam. Regula enim illa, quod in operando licet sequi sententiam probabilem, VERA EST IN UNIVERSUM, si sermo sit de ultimo judicio circa licitum, vel illicitum hic, & nunc. Nec obstat illa regula, quæ dicit, circa materiam, & formam Sacramenti Baptismi, & Ordinis, saltem Sacerdotii, non licere sequi sententiam probabilem. Nam ibi non est sermo circa licitum, sed circa valorem, verbi gratia materiæ, vel formæ.

X. Henricus Henriquez, lib. 4. Sum. c. 6. n. 5. Qui cum attritione per absolutionem justificatur, non teneatur ad præceptum conaturalæ de contritione formali, quia jam remedi per se instituto, & COMPENSATIVO ex applicatione meritum Christi consecutus est remissionem, & in ÆQUIVALENTI implevit potiori, & meliori ratione finem totum, in quem contritio ordinatur. Contritio enim non remittit peccatum, nec compensat, nisi ut includit votum, & vicem Sacramenti Penitentiae. Quare compensatione per Sacramentum applicata magis contentus est creditor Deus, quam compensatione contritionis. Aliàs si contritio, dum haberi potest, esset necessaria, obligaret PER SE, etiam dum suscipitur absolutio, quia tunc haberi potest. Ad subindè Christus in lege evangelica non LEVIGASSET ONUS, SED ADJECISSET GRAVE ONUS CONFESSIONIS præter necessariam congritio-nem.

XI. P. Dominicus Viva in Trut. in propo. 15. Alex. VIII. num. 20. Nec lex gratiæ præstare legi antiquæ, aut Mosaicæ, aut naturæ, in quibus sufficiebat contritio sine confessione sacramentali. UNDE NON POSSET JUGUM CHRISTI DICI SUAVE, ET ONUS LEVE. Ergo dicendum, contritionem in Sacramento non prærequiri, sed sufficere meram attritionem

5, nem ex merito penarum metu conceptam. XII. P. Tamburinus lib. 1. meth. Conf. c. 1. §. 4. n. 2. Inter motiva attritionis, de quibus num. 4. diximus, licet aliqui non admittant, aliud quartum, idest timorem mali temporalis, atque adeo qui peccata execraretur propter timorem infamie, carceris, ægritudinis, & similibus, quæ propter peccata incurri solent, legitimum dolorem pro Sacramento Confessione, nisi per hos Dolores non astringeret: quia hujusmodi dolor naturalis est (ajunt) non autem supernaturalis, & prout oportet ad gratiam supernaturalem obtinendam: tamen in sententia probabilissima inter hoc motivum est sufficiens, si hujusmodi mala temporalia timeantur, ut a Deo inflicta, seu infligenda.

XIII. Idem Tamburinus loc. cit. §. 2. num. 5. Undè quando adverteris penitentem tuum valde alicui crimini addictum, ne inculces doloris ætium circa illud peculiare peccatum. Periculum enim subest ne illud ex animo detestetur, dum ejus specialis memoria refricatur, quod in universum, & simul cum aliis, detestandi diffcultatem vel nullam sentiat vel exiguam.

XIV. P. Patritius Sporer part. 3. c. 2. sect. 4. n. 3. 10. par. 204. Potest enim quis verè dolere, & detestari peccatum, ac verè, & absolute proponere se de cætero non peccaturum, seu firmum propositum, ac sufficiens concipere absolvendi in posterum: tamen valde timeat, aut etiam existimet, immò CERTO CREDAT se ab expectata voluntatis sue inconstantiâ, & fragilitatem suam deus relapsurum, non omnia peccata mortalia, vel hoc certum peccati genus non evitaturum. Undè si penitens dicat: Omnino quidem doleo, ac firmiter propono in posterum abstinere; interim tamen SCIO, iterum faciam, iterum laboris sum toties expertus sum: is tanquam BENE DISPOSITUS, præmissa confirmatione, ac consolatione debita, ABSOLVENDUS EST. Quia sensus verbi, iterum faciam est tantum indicativus, seu enuntiativus ex parte intellectus.

XV. Henr. Sporer loc. cit. q. 2. §. 1. n. 324. Quando enim solum est probabile te succubiturum in tali occasione tentationi, certè etiam probabile est te non succubiturum. Occurrunt enim graves rationes ob quas vir prudens judicat te lapsurum in hac occasione; contra verò sunt etiam graves rationes aliæ, ob quas alius æquè prudens judicat te non lapsurum. Certè hujus judicium sequendo, sine nota temeritatis ob rationabilem causam poteris te committere huic occasioni, certò non commissorius, si scires, vel CERTO crederes te lapsurum. Quare Confessarius non judicabit esse in occasione proxima peccandi, v. g. se inebriandi, fornicandi, &c. qui in tali loco decies tentatus succubuit solum ter, vel quater, secus si obstitit, vel septies, & bis, vel ter tantum peccatum vitavit, & superior evasit. Quapropter huic, non illi nolenti hanc occasionem relinquere, neganda erit absolutio. QUIA Joannes Caramuel Theol. Reg. disp. 20. n. 1036. vult

etiam dandam absolutionem illi qui toties fuit vitiorum, quædam vitiorum, referentè, & non contra-dicente P. Gobat casu 16. XVI. P. Georgius Gobat tr. 5. c. 2. sec. 2. n. 19. & 20. pag. 552. 553. Liquidò scio crebro fieri, præsertim inter plebeios, & rusticos, ut eodem in lecto puellæ cum proco cubent, aliquor horas induti, & exuti, & tamen nihil omnino impudicum agant, vel non nisi oscula, & turpes obscurationes exercant. Undè judico, non posse à Confessario negari absolutionem omnibus illis puellis plebejis (aliud vel varias considerationes sentio de nobilibus) quæ non videntur habere propositum nunquam amplius admittendi in lectum procum suum.

XVII. P. Dominicus Viva q. 3. a. 4. n. 5. Undè inferunt Perez, Leander, Lugo, alique, posse absolvi adolescentes qui versantur cum scæminis laborando, vel conversando cum viris, quæ in eadem domo non habitant: quia licet aliquando in tali occasione moraliter peccent, consensu, tactibus, & etiam copula, ea tamen occasio censetur de se remota. Quandoquidem non solent haminæ ex tali occasione SEMPER, AUT FERÈ SEMPER PECCARE MORTALITER.

XVIII. P. Gobat tr. 6. n. 261. Dico 6. tamen Confessionem differendo usque ad articulum mortis, vel Pascha, certus sit te ob hanc dilationem esse obliturum multæ criminis, haud tamen indè oritur tibi obligatio confitendi citius. Ita sine tenet communis sensus, ut reor, tum conscientium, tum Confessarium.

XIX. Leander tr. 5. disp. 3. q. 19. Qui recipere alia Sacramenta volunt (præter Eucharistiam) tentantur ne divina jure conscribit hæc scribit: Sed certissimè respondeo, non teneri: quia nullum extat præceptum circa hoc impossibile, ut clarè colligitur ex Trident. Sic Victor, Sylvester, Angel, P. Soro, quos citat & sequitur Suarez, Fagundez, Lugo, Villalobos, & omnes communiter.

XX. P. Claudius Lacroix, lib. 6. part. 2. n. 944. Mors, exusio domus, privatio rationis, motus veneres dicuntur effectus peccati: & de illis queritur, an, & quando secuti sunt, etiam sint simul explicandi in confessione: an, è contra satis sit dicere: Transfodi, intendens mortem proximam, incendens domum proximam, ravi prævidens periculum ebrietatis, locutus sum turpia prævidens motus veneres, &c. quod omnia ista reipsa secuta sint.

Probabilis videtur non esse obligationem per se loquendo confitendi talem effectum. Ita Vazquez, Salas, Granad. Lugo, Bonac, &c. . . . . Licet effectus fuerit in peccato, veluti causa prævisus, aut etiam intentus, tamen talis effectus propriè dicti non potest peccatum, uti probatum est lib. 5. num. 33. cum neque in se sit peccatum, neque etiam externe complectatur peccatum, secundum dicta n. 943. Ergo non est obligatio illum confitendi, quia non est obligatio confitendi aliud quam peccatum. Nec obstat quod non retractat causam. Nam, five

sententiam, quam sequuntur plurimi auctores apud Mendos, & Dianam, & alios... quos usque ad viginti duos numerat Caramuel... quibus adde Lesium, Sa, Layman, Præp. Anicum, Leander, Hainold, necnon Ferdinandum de Scandalo q. 77. ubi citat Revisores Societatis JESU sententiam posse NUNC in Sebolis nostris hanc sententiam permiti, quam aperte, & ex professo Con. Marchant, Joseph de Januario, Martiunus, & alii multi scriptores judicant probabilem. Quamvis OLIM secundum nostras regulas permitti non poterat; cum vix reperiretur unus scriptor qui illam aperte tueretur, ut idem Revisores apud Tamburinum testantur. NUNC TAMEN, ut notat Diana, IN DIESMAGIS RADICES AGIT.

XL. Idem P. Viva q. 2. a. 2. n. 7. Neque dicas praxim Ecclesie, & consensum Doctorum per sexdecim sæcula uniformiter existimantium institutum esse à Christo Domino Sacramentum Pœnitentiæ cum obligatione confitendi peccata dubia, reddere nos certos de tali lege, & institutione. Nam quamvis VERUM sit quod usque ad præteritum sæculum VIX UNUS AUCTOR reperitur qui aperte NOS deobliget à confitendis peccatis negativè dubiis; at non inde id ortum est, quia in sententiam obligantem omnes scriptores calamo iyerint, sed quia ab ea quæstione abstinuerunt. Cum autem NUNC in terminis ageretur, & plurimi sententiam deobligantem sequantur, hæc reddita est PRO-BABILIS.

XLI. P. Gobat tr. 6. n. 476., Negat P. Conink lib. 6. n. 98. esse probabilem opinionem arbitrantium, quando adest tanta multitudo confiteri volentium pro aliquo celebri scito, ut Sacerdos nequeat omnibus satisfacere, audiendo omnes integrè, posse singulis dicere, ut aperiant solum graviora è mortalibus, reliqua differant ad aliud tempus. Censeo ego, salvo meliori iudicio, eam opinionem posse probabiliter sustineri, casu quo multi ex longinquo adventissent, obtinendæ alicujus grandis indulgentiæ Confessionem, & Communio-nem requiritis causa.

XLII. P. Joannes Baptista Gormaz disp. 5. de Absolut. sec. 2. §. 2. n. 266. pag. 775. & seqq. Quapropter etsi forte quis ACTUALITER PECCANDO subito desitatur sensibus, REGULARITER sine absolute dimittendus non est; cum rarissimè contingat ut mortalius non velit salutem suam contulere saltem per attritionem, qua non constat internè carere, quamvis externè sit sensibus privatus: per conditionem enim evitatur injuria Sacramenti &c. Sic Bonagratia supradictus. Vide Gobat tr. 7. n. 597. usque ad 625.

XLIII. P. Lacroix lib. 6. par. 2. num. 1255. Rigorista dicunt, causam relaxandi disciplinam quoad pœnitentiam esse restringentem charitatem fidelium. Sed contra ist: nam potius inter causas vel. 1. Ne Confessio ab hæreticis impugnata fuerit impossibilis per duras pœni-

tentias magis redderetur odiosa. 2. Quia fuc-cesu temporis plures fuere Sacerdotes, apud quos frequentarentur Confessiones ad emen-dationem utilissimæ, & qui in hoc foro in-terno aliter mederentur peccatis per medicinas benigniores. 3. Quia animadvertimus, benignas pœnitentias plus profedse quam rigidas, quod per benignas magis alitercentur fideles ad Sa-cramentum Pœnitentiæ & Eucharistiæ. 4. Quia occasione belli facti contra Turcas indultus est usus indulgentiarum, qui... est modus satisfaciendi pro peccatis utilior, & certior, quam observatio canonum pœnitentiarum. 5. Quia fuc-cesu temporis instituti sunt Ordines Religiosi, qui sunt status pœnitentiæ utilissimi. Vide Franciscum Cler. Rem. par. 2. cap. 1.

XLIV. P. Patricius Sporer par. 3. c. 4. q. 1. §. 3. n. 45. pag. 237., Excusat Confessarius, ut nullam, vel levissimam pœnitentiam injungat... quando quis lucratur indulgentiam plenariam, potest dimitti sine ULLA ALIAMINU-TA pœnitentiâ; cum per illam indulgentiam satisfactio debito pœnitentiæ. Etsi autem id raro pro certo, sufficit quod probabiliter credatur.

XLV. P. Viva q. 6. de Pœnit. a. 1. n. 1., Im-mo Lugo disp. 27. sec. 2. n. 24. putat eum qui lucratur indulgentiam, non obligari ad pœnitentiam, utiamsi detur in medicinam: quia medicus non precipit, sed suadet remedium, & solus judex precipit pœnam. Quare si non tenetur pœnitens ratione indulgentiæ ad pœnam que precipitur, nec tenetur ad medicinam, quæ solum suadet, nisi forte aliquando ad illam obligetur jure naturali, ne facile labatur.

XLVI. P. Sporer p. 3. c. 4. q. 1. §. 4. n. 548. Sententia sane gravium Doctorum Sor. Cajetani, Sylvestri, Medinæ, ac Navari Man. c. 26. n. 20., nimirum liberum esse pœnitenti-acceptare, vel repudiare pœnitentiam à Confessario impositam, etsi maxime post Tridentinum, non inintellec, tamen extrinsecè probabile, ad hoc servire potest Confessario ut NE-MINEM sine absolute remittat, qui eam sententiam secutus, nollet acceptare pœnitentiam impositam, paratus Deo satisfacere in hac vel in altera vita, dummodo aliquam vel LE-VISSIMAM pœnitentiam subire velit, v. g. aliquod PATER, & AVE, unisonem pœnitentiæ &c.

XLVII. P. Lacroix lib. 6. par. 2. num. 1788. Putant Lemas, & Stez ad hoc munus Confessarii satis DOCTOS esse illos, qui integram SUMMAM CASUUM diligenter legent, vel attentè AUDIERINT explicari. Quod si quis de se ipso dubitet, sistant se examinato-ribus ab Episcopo vel Superiore constitutis; qui si cum satis scite judicent, potest acquiescere, & cum fiducia in Deum aggressi functionem, quamvis omnium maximam, & gravissimam Stez, Sporer.

XLVIII. Idem Lacroix ibidem n. 1795. pag. 284., Recte notat GObAT tr. 6. n. 321. Confessarium debere scire SENTENTIAS PLU-RES

RES, quæ verè probabiles sunt, circa mate-rias morales, eo quod scèpe, ubi non agitur de valore Sacramenti, non possit, nec expediat pœnitentiam dirigere SECUNDEUM UNI-CAM DOCTRINAM.

XLIX. P. Viva q. 8. a. 1. n. 7., Innoc. XI. an. 1679. voluit ut Episcopi non permitant venialium confessionem fieri simpliciter Sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut Ordinario... Pato tamen cum Card. & aliis apud Croix quod non sit invalida, & certior non exponeretur periculo frustrationis Sacramentum: cum enim probabile sit jurisdictionem conferri Sacerdoti immediate à Christo Domino; & cum jurisdictione probabiliter validè conferatur Sacramentum Pœnitentiæ, ut dicemus quæsto nouo; idcirco validè conferatur Sacramentum à simplici Sacerdote dumtaxat à venialibus, aut à mortalibus alias absolutis.

L. Salmanticensis tr. 6. c. 2. pan. 2. n. 16. Regabis primò, an si contingat quempiam bonæ fidei contentem de solis venialibus alicui simplici Sacerdoti, habere fortasè occultum, & invincibiliter oblitum aliquod mortale, ad hæc confessio & absolutio valeat, qua indidus... Affirmat tamen probabiliter, in casu posito adhuc confessionem, & absoluteionem valere, quia indirecè etiam mortalia remittentur, cum onere tamen confitendi mortalia invincibiliter oblita legitimo Confessario, cum postea venerit in memoriam, & aderit tempus præcepti Confessionis. Suarez, Granados, Leander, Henrix.

LI. Leander tr. 5. disp. 11. q. 14., An saltem possit omnis Sacerdos nullo modo expositus validè absolovere pœnitentem, qui bona fide confitetur peccata venialia, & mortalia simul?... Probabilis respondeo, posse in utroque casu validè absolovere à mortalibus, licet certior factus pœnitens, quod Sacerdos ille non habeat jurisdictionem super mortalia, teneatur iterum confiteri.

LII. P. Viva q. 8. a. 1. n. 16., Respondeo, jurisdictionem conferri non solum quando errori communi adjungitur titulus coloratus... sed etiam probabiliter, si error communis non conjungatur cum titulo colorato; puta, si Sacerdos non habeat jurisdictionem bona vel mala fide exponat se confessionalis ad audien-das confessiones, communiter censetur Confessarius approbatus. Ita Diana, Molfesius... Debet autem hic error esse probabilis, non verò suspensus, aut crassus.

LIII. Idem Viva q. 8. a. 2. n. 1. §. 2., Videtur non licere conficere Sacramentum Pœnitentiæ cum jurisdictione probabilis, saltem quando potest haberi jurisdictione certa. Nihilominus censeo licitum esse absolovere cum jurisdictione probabilis... Hinc sequitur ab Innoc.

XI. in prima ex ejus scriptis thesibus non esse damnatam hanc sententiam: QUIA DEBUISSET ILLAM APERTE DAMNARE, si voluisset, quod non solum in his quæ perti-

nent ad materiam & formam Sacramenti, sed etiam in his, quæ pertinent ad jurisdictionem seu quamur opinionem tutiorem, ommissa probabili, ut multi viri docti censent.

LIV. P. Franciscus Fegelli par. 1. c. 2. n. 3. pag. 14., Praxis & usus omnium Confessariorum ob-tinuit ut impendant absoluteionem cum jurisdictione probabilis. Ergo ne tot eorum actus sint irriti cum maximo pœnitentium damno, rectè judicatur Ecclesiam certissimè confertio jurisdictionem, si antea non dabatur.

LV. P. Viva in Curs. Theol. q. 9. a. 3. n. 2. hæc disputat, & resolvit. Quæritur secundo, an ignorantes reservationem illam incurrant: idem quæritur de non advertentibus ad illam dum ACTU peccant. Post multa sic concludit. Quare à primo ad ultimum nec reservationem, neque ex-communicationem incurrit qui illas ignorat; & quia communiter Doctores inadver-tentiam actualem, & oblivionem æquiparant, ignorantia invincibilis, & inculpabilis, inde fit quod non advertens ad penam suam reservationis, sive censure, illam non incurrat non secus ac si ignoraret. Undè Sanchez lib. 4. cap. 12., docet, quod si quis v. g. in penam perjurii vovisset jejunare, quæritur mentitur, si deinceps mentiatu ad verum non mentidit, non verò ad penam impositam jejunandi, peccat quidem, sed non teneretur jejunare, ex hoc scilicet principio, quod pœna extraordinaria, & medicinalis non incurrat ab eo qui illam ignorat, AUT NON ADVERTIT ad illam.

LVI. P. Sporer par. 3. cap. 6. sect. 1. §. 3. num. 735., Quintanaduenas rotundè scribit: Ignorantia reservationis, sive juris, sive facti, etiamsi sit vincibilis, excusat à reservatione. Et sanè sequitur manifestè ex dictis. Si enim dubium de reservatione ab eo excusat, multò magis excusabit ignorantia reservationis etiam vincibilis.

LVII. Idem Sporer ibidem., Benè observat Gobat, meritò censens, Confessarium regularem non fore fidelem suo Prælato, si nactus pœnitentem implicitum peccato reservato, sed reservationis ignarum, non dicat expressè: Te quidem absolvo hac vice (scilicet ex probabili opinione DD. & benigna interpretatione mentis Superioris, ne bona fide procedens idem peccatum mortale bis debeas confiteri) scito impostum te à me non posse absolvi sine expressa voluntate Superioris: quod ipsum consulere soleo Parochis, & Vicariis de reservatis casibus episcopopalibus sollicitis.

LVIII. P. Viva in tract. in proposit. 41. Alex. VII. n. 16., Dubitatur hic, an possit absolvi qui in occasione peccandi proxima versatus est, an tequam illam tollat præsertim si in alia Confessione id promissit, & deinde non stetit promissit. Nonnulli cum Con. disp. 8. de Pœnit. n. 133. Fill. Azor. Sanchez putant absolvi non posse extra casum necessitatis: immò Cardenas diff. 40. cap. 5. a. 4. n. 108. putat id colligi ex propositione 61. Innoc. XI. ubi damnatur, quod absolvi possit qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere.

Et ratio videtur esse, quia qui ad Sacramentum Pœnitentiæ accedit, antequam occasionem illam tollat, censetur eam nolle eicere, atque adeo sine debito proposito efficaciter non peccandi de cetero accedere; quandoquidem in hoc ipso quod occasio peccandi non tollatur quando potest tolli, peccatur. Neque obstat quod dicat habere propositum tollendi: nam si solum ponit illam tollere de futuro, & non statim tollit, eo ipso vult de præsentibus in ea occasione manere, atque adeo peccat; sicut qui appropinquante leone proponit fugere, & non statim fugit, censetur velle in periculo mortis manere. Communis tamen cum Suar. *disp. 32. sect. 3. Tabiena*, & alii censent, posse huiusmodi peccatum absolvi semel ac iterum, si appareant hic, & nunc vera signa doloris, & propositi efficaciter tollendi statim occasionem proximam; imò *Cardua, Cajet.* & alii putant; quod possit etiam *tertia*, & *quarta vice absolvi*: est *scilicet* expedit absolutionem differre, quousque proxima illa occasio tollatur. Debet tamen omnino absolvi etiam ante separationem ab illa, tum si intret periculum mortis, tum si dilata absolutione, credatur non habiturus opportunitatem redeundi, aut ex alia causa non redditurus. Ratio cur videatur posse prima, & secunda vice absolvi, est, quia *potuit peccati aut immediatè ante, aut audiendo concionem, aut audiendo ipsius Confessarii admonitiones excitari ad verum, & efficaciter propositum non peccandi, in quo casu esse sufficiunt dispositura. Sic passim absolventur peccantes per hoc quod proponant restituere, quamvis ante Confessionem non restituerint, prout potuerunt: quia ex admonitionibus Confessarii potest hic & nunc confurgere verum propositum restituendi, quod ante Confessionem, vel erat debile, vel putabatur sufficiens, esto per aliquod tempus opportunitatem restitutio esset differenda. Ergo hoc idem fieri potest in eo qui tenetur proximam occasionem tollere. Neque ex propositione illa *61. Innoc. XI.* eruitur, quod absolvi non possit: nam qui proponit occasionem statim tollere, non potest dici, quod illam velit de præsentibus; sicut nec dicitur velle periculum mortis qui appropinquante leone proponit fugere, statim ac potest. Cautè tamen in hoc procedendum, eo quod passim huiusmodi propositum non est efficaciter in eo qui potuit antecedenter occasionem peccandi tollere, & nondum sustulit.*

LIX. P. Martinus Torrecilla plures opiniones laxas de Sacramento Pœnitentiæ docet. Advertendum tamen, ab aliis quoque Casuistis eandem defendi, quos ego citare prætereo brevitas causa. In propositione 57. damnata ab Innoc. XI. circa attritionem naturalem, videtur non venire damnatum dicere, sufficere attritionem supernaturalem existimatam, etsi in re naturalis sit. Idem Torrecilla in *prop. damn. ad prop. 57. Innoc. XI. tr. 8. concl. 3. n. 19. fol. 461.*

LX. Idem Torrecilla. *tom. 3. consult. 12. Miscel. n. 2. fol. 454.* Quando confessio est tantum de venialibus, non requiritur dolor, attritiove illa, de qua Trident. *sess. 14. cap. 3.* sed sufficit

quod peccans ad confessionem accedat desideratè, & voluntate confitendi, sine actuali peccandi complacentia.

LXI. Idem *tom. 2. summ. tract. 4. disp. 4. sect. 1. cap. 3. num. 17. fol. 418.* Peccata sub dubio, etsi strictè tali positivo, negativè non sunt confitenda necessaria.

LXII. Idem *loc. cit. tract. 1. disp. 2. cap. 1. §. 2.* Grave saltem non est in confessione sacramentali (præsertim si ea sit generalis, licet voluntaria) simulare peccata gravia præterita, nunquam exposita in confessione, quasi ante acta esset.

LXIII. Idem *ibidem §. 7. num. 512. fol. 475.* Qui in confessione omisit letale, quod ex conscientia erronea vincibiliter tale non putabat, non tenetur eo animadvertendo, confessionem repetere, sed tantum peccatum quod omisit, confiteri.

LXIV. Idem *ibidem §. 10. num. 633. fol. 486.* Generatim rudes, & ignorantés ad confessionem, nempe peccandam possunt admitti, etsi nullum præmiserint examen.

LXV. Idem *tom. 2. summ. tr. 1. disp. 2. cap. 4. §. 10. n. 643. fol. 387.* Confessor potest absolvere peccitentem, etsi certò sciat in peccato mortali esse, quod nec interrogatus confitetur: credere enim debet iustam causam illud negandi habere.

LXVI. Idem *ibidem tr. 4. disp. 4. sect. 2. cap. 1. n. 30. fol. 426.* In tribus casibus potest simplex Sacerdos acta administrare Sacramentum peccitentis. 1. Si confessio sit de venialibus. 2. Si sit de mortalibus jam confessis, imò & de obliis in aliis confessionibus. 3. In periculo mortis, & probabiliter etiam præsentè Parocho, vel Sacerdote approbato.

LXVII. Idem *ibidem c. 3. n. 28. fol. 432.* Quilibet Sacerdos approbatus potest in vi cruciatæ absolvi, vere toties quoties à casibus occultis Bullæ Cœnæ Domini, hæræsi excepta.

LXVIII. Idem *ibidem sect. 3. c. 1. num. 54. fol. 442.* Parochus eligibilis est in Confessarium vi cruciatæ, aut Jubilæi in tota diocesi, imò & in alienis.

LXIX. Idem *ibidem tr. 1. disp. 2. c. 4. §. 5. n. 189. fol. 57.* Regulares privilegio Bullæ Cruciatæ uti possunt, ut independentè à Prælati suis à quolibet Confessario absolvantur, etiam à casibus in Ordine suo reservatis.

LXX. Idem *ibidem tract. 4. disp. 4. sect. 2. cap. 3. fol. 436.* Probabile est Regulares approbatos posse adhuc vi suorum privilegiorum absolvi à casibus occultis Bullæ Cœnæ, excepta hæresi.

LXXI. Idem *tom. in prop. damn. tr. 2. conf. 1. n. 34. fol. 97.* Sacerdos saltem Regularis limitatè approbatus pro certo genere perlonarum, vel pro hoc vel illo loco, virtute Bullæ Cruciatæ, vel Jubilæi eligi à quibusvis limitatè ad Confessiones potest.

LXXII. Idem in *prop. damn. dist. tract. 2. conf. 1. n. 37. fol. 97.* In propositione 13. ab Alexand. VII. damnata, non venit comprehensa, sen-

Opiniones quæ P. Balthasari Francolino equo rigidores videntur.

Propositiones quas æquo rigidores P. Francolinus in Merbesio, Genetto, & Juvenio comprehendit, tales mihi visæ non sunt. Nihilofecius ut iterum palam faciam me à partium studio liberum esse, easdem transcribere, atque lectorum studio subicere operæ pretium existimavi, quales referuntur à P. Francolino, cujus etiam animadversione referam. Præmittit P. Francolinus, se non tamquam censorem has propositiones rescribere, sed, ut ex illis iudicet lector, an sit aliqua in scholis doctrina iusto rigidorum. Inquit enim: Si ergo eorum doctrina rigidorum est, jam rigidorum doctrinæ, ac prout RIGORISIMUS multorum est.

Aliquet BONI MERBESII propositiones excerptæ à P. FRANCOLINO in suo opere inscripto FRANCOLINUS VINDICATUS, c. 11. pag. 123. edit. Venet.

I. Merbesius. Veri nominis contritio, seu conversio cordis ad Sacramenti valorem necessaria, Dei super omnia dilectionem exigit. In Summ. Christi, tom. 2. pag. 37.

II. Francolinus. Quamvis postea dicat, sufficere dilectionem Dei initialem, seu inchoatam, & non perfectam, significat præcisè non, requirit dilectionem intentam; cæterum veram charitatem theologiam requirit. Constat enim, quod charitas, etiam remissa, est vera charitas, Theologica, sicut calor remissus est verus calor.

III. Merbesius. Ad veram contritionem non solum requiritur dolor de universis peccatis mortalibus generatim, & confusè conceptus; verum etiam specialis, & distinctus de singulis peccatis tam quoad numerum, quam quoad speciem conceptus. Pag. 54. col. 1.

IV. Francolinus pag. 123. Quamvis autem moneat satis esse ut id fiat unico actu, vult tamen ut si actus tendat in peccata singillatim, recogitata secundum speciem, & numerum.

V. Merbesius, ab sancti Patribus quatuor afferuntur rationes, ob quas Sacerdos peccitentium reconciliationes differre teneatur. Si quis dixerit, id jam nec fieri posse, nec debere, tamen si præcisè temporibus satisfactorum; respondeo, quod olim satisfactorum est, nostris etiam hinc temporibus esse faciendum, si eadem illa rationes, propter quas id olim usurpatum est, nostra etiam hac ætate vigent. Pag. 94. Afferunt autem ibidem solas has quatuor rationes. Prima, inquit, ut ex diuturnitate temporis, & difficultate curationis, mali ab senescentia perpetrati magnitudinem peccator intelligeret. Secunda, ut iste peccator reconciliationem, ad quam per tot genus, & labores pervenerat, affectus, studiosius peccatum effugeret, atque ita partem tot lacrymis gratiam diligentissimè retineret. Tertia, ut inde liqueret, quanta obstinatus peccatorum alia ex aliis peccare solitos, manent

sententia dicentium, Sacerdotem approbatum pro determinato tempore, eo transacto eligibilem esse per Bullam, vel Jubilæum, imò & locum habere potest, quando limitatio temporis absque ulla causa fuit posita, vel mala, vel libera voluntate Ordinarii.

LXXIII. Idem *ibidem tr. 4. disp. 4. sect. 3. cap. 3. n. 17. & 18. fol. 446.* Approbatio semel absolute concessa Regularibus, nisi sit iusta causa revocandi, saltem ab eodem Episcopo concedente, neque iuste, neque validè revocabilis est.

LXXIV. Idem *ibidem num. 20. & 21. fol. 447.* Nulla alia censenda est causa sufficiens ut Episcopus revocare licitè, & validè possit approbationem semel absolute concessam Regularibus, nisi quia Regularis scandalosè vivit, errores seminat, omnimodè inordescit, vel mente captus sit.

LXXV. Idem *ibidem n. 9. fol. 549.* Probabile est Regularem ab Episcopo approbatum, etiam si diocesim mutet, semper, & ubique approbationem illi durare, solummodoque concessione jurisdictionis illius Episcopi, ad cuius diocesim transit, indigere.

LXXVI. Idem *tom. de Episc. tr. 2. q. 3. sect. 2. difficult. 3. n. 82. 83. & 88. fol. 208.* Regulares semel approbati ab Episcopo unius diocesis, non nequeunt ab eodem, neque a successore eius novo examini subijci; imò nec Sacerdotes seculares, nisi licentia ipsi fuerit absque examine concessa, vel si examen præcesserit, alia iusta causa interveniente, ut examini subijciantur.

LXXVII. Idem in *prop. damn. tr. 2. consult. 4. n. 3. fol. 107.* Sacerdos regularis approbatus ab Ordinario suo ad audiendas confessiones Religiosorum, ubi non est recepta Constitutio Gregorii XV. Inscrutabilis, potest ex vi talis approbationis audire confessiones Monialium, etiam earum que Episcopo subijciuntur; & ubi est recepta, id ipsum virtute Cruciatæ potest.

LXXVIII. Idem *tom. 3. Consult. conf. de Pœnit. n. 1. & 2. fol. 342.* Episcopus qui in ingressu suo per publicum edictum præcipit ut omnes Confessarii tam seculares, quam regulares examini præsententur, & quod disto termino transacto à confessionibus cessent, nec solum iniuste, sed nulliter procedit.

LXXIX. Idem in *prop. damn. tr. 2. de Pœnit. consult. 1. n. 26. & 27. fol. 96.* Omnes Regulares adhuc & Religiosi, ac Equites S. Jacobi, Calatravæ, & Alcantaræ, & pariter Moniales, virtute suorum privilegiorum possunt confiteri cum quolibet Sacerdote simplici, etiam ad annum preceptum adimplendum, ut minimum; que hoc non venit damnatum in *prop. 13. ab Alex. VII. damn.*

rationes etiam modo vigeant, si olim viguerint, & penitentibus laboribus obedientibus, remissionis gratia conceditur. Quartæ denique, ut intima cordis contritio soli cordium scrutatori bene perspecta, & cognita, tandem per aliquod saltem tempus inter penitentiam laboribus exhibita, in Sacerdotum notitiam deveniret.

VI. Francolinus pag. 124. Com autem hæc rationes etiam modo vigeant, si olim viguerint, sequitur quod etiam modo debeat differri absolutio. Loquendum de penitentibus qui habent inveteratum habitum peccandi, sic dicit (Merbesius). "Ejusmodi homines non sunt citò absolventi, quia non nisi egre ad motum convertuntur ad Deum, sicut oportet. Nam, ut ait S. Thomas 1.2. q. 78. a. 2. ad 3. Ille qui peccat ex habitu, semper gaudet de hoc quod ex habitu operatur, quamdiu habitus utitur; sed quia potest habitu non uti, sed per rationem, quæ non est totaliter corrupta, aliquid aliud meditari, potest contingere quod non utens habitu, doleat de hoc quod per habitum commisit; & sic plerumque tales penitentibus peccato, non quia eis peccatum secundum se displicet, sed propter aliquod incommodum quod ex peccato incurrit." Hæc S. Thomas. Ergo cum peccantibus ex habitu vitioso non displicet peccatum secundum se, quatenus scilicet est offensa Dei, sed propter aliquod detrimentum, vel incommodum temporale, quod ex ipso percipiunt, ita affectu, sicut & quibuslibet aliis ita animatis, ad tempus deneganda est, & differenda sacramentalis absolutio, donec eorum conversio per dignos penitentiam fructus ex inchoato saltem Dei amore concepta cernatur, & appareat.

VII. Francolinus pag. 124. Omitto quod hic Merbesius addit de suo verbum illud temporale, quod non est in textu D. Thomæ, quem ipse allegat: quodque S. Thomas non agit ibi de accidentibus ad Confessionem, ad quam qui spontè accedunt, non solent dolere de peccato, ad vitandum aliquod incommodum temporale, sed saltem ex timore gehennæ cum spe veniæ, & ut reconciliantur Deo, adeoque cum aliquo amore Dei. Illud videtur intolerabile, quod tam multa is auctor exigit ut hi penitentibus tandem absolvantur.

VIII. Duo obiter in doctrina P. Francolini animadverto, minime ut sive Merbesii, sive Juvenini, sive Genneti vindicias suscipiam, sed ne imperiti erret. Utique in textu S. Thomæ non est illud temporale, sed est in P. Viva, & aliis infra citandis. Qui spontè accedunt (inquit Francolinus) non solent dolere de peccato, &c. Spontaneus ergo accessus ad Confessionalem argumentum est sufficientis doloris pro sacramento suscipiendi. Hanc doctrinam, quæ mihi videtur iusto laxior, quamque multi Probabilistæ docent, infra refellam. Nam nunc indicasse sufficiat.

IX. Merbesius: Contraria vitiosis habitibus adhibenda sunt remedia, ergo peperam agunt Confessarii qui ad prestandos suaverbis, avaritiæ, libidinis, ebrietatis, & maledictentis habitus, qui radices habent altiores, aliquot dumtaxat preces injungunt. pag. 121.

X. Francolinus pag. 124. Hos Confessarios sic generatim nec S. Thomas, nec S. Antonius damnat, apud quos excultatur, aut etiam laudatur Confessarius benignus agens cum penitentibus infirmæ virtutis, in quibus gravius onus penitentis exiguum contritionis ignem extingueret.

XI. Merbesius: Si penitentis cerebrum in peccata legalia caderet, probari posset per duos menses, vel toto trimestri, quo excoente, si vera prospiceretur emendatio profecta ex integra ejus fidelitate, & ex vi qua peccata diuturna consuetudine insita ex animo revellente comatus esset, posset absolvi. Pag. 124. col. 2.

XII. Francolinus pag. 124. Sed quid fiet cum illis qui aut redire non possunt tempore constituto, qui certe sunt innumeri?

XIII. Merbesius: Satisfactionem admittentium non potest penitentis alteri reservare saculo, ut in Purgatorio implentur. Pag. 163. col. 2.

XIV. Francolinus pag. 125. Si sensus sit quod neque pars possit alteri saculo reservari, propositio opponitur doctrinæ Raymundi, Humberti, Antonini, ut patetb consueti eorum Summas.

XV. Merbesius: Penitentis cui ceret confiteri sibi leviolem quam sua merentur cœmina, ex præi Ecclesiæ satisfactionem ad Sacerdotibus impostam efficit aliam ultra assumendam tenetur, que quidem tota ad aliquam aequalitatem cum poena temporali pro peccatis debita perveniat.

XVI. Francolinus pag. 125. Adde rationem, quam dicebam, nempe præceptum naturæ, & divinum satisfaciendi Deo per poenam, culpæ correspondentem. Quæ hinc angustia in miseris penitentibus, qui de hoc ipso dubitant, an verè careant hac certitudine, quique, ut prudenter judicent, quod ipsi fervent hoc divinum præceptum, tenebuntur servari, quæ sit praxis Ecclesiæ circa hoc. Et hinc iterum angustia.

XVII. Merbesius. Oportet quemcumque Sacerdotem animas in penitentis tribunalis rite moderari, qui regere cupientem, imbutum esse, & instructum notitia canonum, seu regularum, quas sancti Patres, & Concilia ad plenebenda moralium vitia, & condiderunt, & promulgantur: alioquin perumpet decretum Cælestini Pontificis sanctissimi, insertum in corpus juris, hisque verbis conceptum: Nulli Sacerdotum liceat suos canones ignorare, aut quidquam sacre quod Patrum possit regulis obviare. Pag. 182. col. 2.

XVIII. Francolinus pag. 125. Utile profectum est hos canones perdiscere, & ideo Confessarii, nisi monentur ut eos nosse satagant; at necessarium id esse, & lege præceptum, non probatur, eo mandato Cælestini, quod aut modo non adstringit, cum canones penitentiales non sint in usu; aut non loquitur de illis, cum eorum notitia non esset omnibus Sacerdotibus quos ibi alloquitur Cælestinus, necessaria, & fortè nec omnibus Confessariis.

XIX. Rigorismi Merbesium arguit P. Francolinus. Sed audiant omnes iudicium quod de Summa Merbesii tulit sapientissimus Cardinalis de

AGUIR-

AGUIRRE diff. 10. in Concilio Hispan. excus. 2. ubi hæc habet: Merbesius Doctor Theologus, & valde verus in canonibus sacris, ut ostendit Summa Christiana: ipse edita duobus vultis voluminibus Parisiis an. 1683. Non sum necius id opus à nonnullis incusari nimis severitatis, sive rigoris. Sed forsalsè ut ita censant, in plerisque rebus germana causa est, non quia sententiæ rebus strictiores iusto sint, sed quod illorum conscientia laxa est: ut hic quodammodo locum habeat dictum illud vetus: Pedes tui non calcant sed habent.

## GASPARIS JUVENINI propositiones.

I. Juvenin pag. 503. edit. Lugd. col. 2. init. hæc statuit conclusionem: Eo intensius debet esse peccatum adium, quo gravius sunt crimina.

II. Francolinus pag. 126. n. 5. Additque id esse in præcepto secundum aliquos, licet secundum aliquos non sit. Ipse autem jam ingerit scrupulum, dum vult ut ad amovendum scrupulum impensius, & spiritus debitam contritionis, intensiorem à Deo postulemus.

III. Juvenin: Qui solo timore poena dolet, de sua contritionis supernaturalitate cum fundamento dubitabit. Pag. 509. col. 2.

IV. Juvenin: Divinum præceptum confessionis obligat lapsum intra breve tempus, ita ut lapsus non liceat in multum tempus secundum prudentem estimationem suam confessionem differre. Pag. 63. col. 2.

V. Francolinus pag. 127. Hæc propositio est contraria omnibus Doctoribus, uno vel altero excepto, ut dictum est.

VI. Juvenin: Jure divino est necessaria satisfactio lapsi post Baptismum. Pag. 676. col. 2.

VII. Francolinus pag. 127. Er quidem condigna, ita ut levis injungi non possit pro gravibus, ut postea probare contendit. Igitur cum Ecclesia non possit dispensare in præceptis divinis, & naturalibus, male dispensavit in hoc, ut ceret fecit sapientissimè.

VIII. Juvenin: Periculum est ne viri nobiles, qui magno sue fame desiderio tenentur, ruant ad duella, si in his locis permanent in quibus prævalent suam famam, quam depercut, adducendam esse in discrimen. Dimittendi sunt igitur absque sacramento, si ex illis locis discedere detrectent. Pag. 742. col. 2.

IX. Francolinus pag. 127. Hoc periculum non videtur proximum, nec ea prævisio officere videtur, si aliqui habeant firmum propositum abstinendi ab omni peccato. Alioquin vix ullus miles nobilis potest absolvi.

## Rigorismus FRANCISCI GENNETI Episcopi Vastoniensis.

I. Gennetus tom. 4. tract. 6. c. 5. quæst. 19. Requiritur, ut possit Confessarius prudenter judicare, contritionem penitentis includere quatuor circumstantias quas Tridentina Synodus censuit necessarias, &c. Tertia est firmum, constantem, seu non vacillans nova vita propositum.

II. Francolinus lib. 2. disp. 10. n. 26. pag. 99. edit. Venet. At ipsi fortè non vident sua docere, trine consequentias, ut ceret eas non vidisset, dicendus est Franciscus Gennetus in sua recentissima Theologia moralis edita Parisiis an. 1703. Ex pluribus exemplis rigidissima ipsius doctrina, unde gravia sequuntur absurda, unum afferam, ex tom. 4. tract. 6. de Sacram. Pœnit. ubi cap. 5. q. 19. docet, ad veram contritionem in hoc sacramento requisitam, esse necessarium constantem propositum: non inquit propositum, sed constantem propositum, idque debere innoscere Confessario.

III. En rigorismus Genneti. Ad veram peccatoris in Deum conversionem non modo requiritur propositum utcumque, ut fieri solet, sed firmum, constantem, seu non vacillans. Hæc autem doctrina, clamat P. Francolinus, non rigida tantum est, sed etiam rigidissima. Rigorista ergo est S. Paulus, qui 2. Cor. 7. docet: Que enim secundum Deum tristitia est, penitentiam in salutem stabiliam operatur. Et tamen hoc est potissimum exemplum quod offert P. Francolinus, ut demonstret doctrinam Genneti esse rigidissimam, nedum rigidam. Si quis diceret, oppositam P. Francolini doctrinam, nempe ad veram penitentiam sacramentalem sui esse propositum inconstans, & vacillans, esse laxissimam, ablueret ne à vero?

## BREVIS ANIMADVERSIO.

Conferat nunc lector præjudiciorum vacuum propositiones quas ex Merbesio, Juvenin, & Genneto refert P. Francolinus, cum propositionibus quas ego §. antecedent ex permittis Probabilistis recensui. Desinde concludat, quænam potiori jure vocis sonitum extollere jure valeat, & debeat. Verum luculentiora in universo hoc opere argumenta lictus iudicii formandi dabimus.

## CAPUT II.

Axiomata quorundam Casuistarum, que sunt veluti loci Theologici, seu fontes, unde isti suas habuerunt conclusiones, & resolutiones.

## PRÆLOQUIUM.

Intio tomæ primi hujus Compendii locos Theologicæ christianæ brevi calamo exposui. In præfens axiomata quedam exponam que plures Casuistæ, in vecto Probabilismo, pro locis veluti theologicis, unde suas erunt conclusiones, habent. Probabilissimus, ut ostensum suo loco est, pro conscientia, & honestatis regula constituit tum veritatem, tum falsitatem, dummodo hæc probabilitatis, & ignorantia vincibilis vestra induta sit. Et sane, novo opinandi modo invento, principia excogitanda erant quæ essent tali situmati consentanea. Nihil dico quod non prædixerint Alexander Papa VII. Ecclesiæ Gallicana, atque graviores Theologi. Ne vero quilibet suscipiari jure queat, me hæc scribere ad invidiam omnibus Casuistis creandam, testor primò, me

audientes omnes venerari, & suspicere; deinde aperte, & perspicue declaro, me non adscribere generatim omnibus Casuistis AXIOMATA, quæ mox subiiciam, sed illis dumtaxat qui totidem verbis eadem docent, & iidem utuntur. Denique si nihil vera, quæ scripturæ sum, aliquibus apparebunt, eandem confutandi, atque labefactandi plena libertas esto. Quæ mihi certa videntur, promo. Falli dubio procul possum: idcirco aliorum iudicio resellenda subijcio. In hunc porro locum remisit hæc axiomata resellenda, quia eorundem usus præcipue in administrando Sacramento Pœnitentiæ obtinet, ut experientia omnibus nota patet. Ad rem.

## AXIOMA I.

*Cave à Rigorismo, cave à Rigoristis. Sancta benignitas propugnanda est: Rigorismus quotidie magis invalens exterminandus in administrando Pœnitentiæ Sacramento.*

## ANIMADVERSIO.

Publica, & omnibus comperta experientia istius primi axiomatis falsitatem arguit. Matronæ, & matronulæ, amasæ, & amasæ, mimi nonnumquam, & mimæ Sacramentum Pœnitentiæ frequentant. Quæ istorum pœnitentia, quæ jejunia, quæ cilicia, quæ vigiliae, quæ discipline, quæ mortuum correctio? Ubina ergo Rigorismus cavendus? Chimæ ergo est Rigorismus iste. Fallaris. Profecto apud illos qui indicatis Christianis Sacramentum Pœnitentiæ administrant, Rigorismus non offendes. Ubina ergo? Apud illos qui præfatis Christianis administrant Sacramentum reculant, nisi arti amatorie, ludis pecuniariis, & fortuitis, comœdiis, tragediis, theatris, choreis, usuris prius vale dicant. At hæc doctrina evangelica est, & universæ Ecclesiæ, nisi me omnia fallunt. Si isti Christiani, & peccata, & peccandi occasiones reipsa delinquant, continuo abfolvantur ab ipsis Theologis, qui ut Rigoristæ proclamantur. Cavendum itaque à *Laxismo*, qui altius vexillum explicat, secus à *Rigorismo* ab omnibus Catholicis in exilium pulso. Appellas ab experientia omnibus pervia ad libros? Ecce ex una parte Merbesius, Morinus, Gennetus, Natalis ab Alexandro, Pontasius, Besombes, Antoin, qui Rigoristæ appellantur. En ex altera parte Caramuel, Bordon, Diana, Bonacina, Zanardi, Moya, La Cruz, Veracruz, Leander, Tamburinus, Gobat, Castropalaus, Sanchez, Lacroixius, Escobar, Alcocer, Bizozet, Burgaber, Spoer, Razeuburger. Rogo omnes ut vel unam solam propositionem Rigorismi damnatam, vel damnandam ex prioris classis operibus extractam obijciant, Rigoristas illos vocent. Ego contra ex secundæ classis libris non unam, sed centenas, & centenas dabo, partim certè damnatas, & partim quæ imbecillitati meæ damnandæ videntur. Judicent nunc sapientes, an de Rigorismo conquerendum sit. Vide præfationem in Tomum IX.

## AXIOMA II.

*Lex quæque gravis, & onerosa est. Ergo in favorem subditorum exponi debet.*

## ANIMADVERSIO.

Hic est secundus locus, quod veluti pro theologico Casuistæ nonnulli habent, ut heinc benignas opiniones deducant. Dubio procul leges omnes adversantur appetitionibus humanis, carni, & sanguini. Admisso autem hoc casuistico axiomate corruunt omnes leges divinæ, & humanæ. Pæssim Evangelium Christi clamat, & jubet ut crucifigamus carnem cum concupiscentiis nostris, ut quotidie crucem humeris nostris imponamus, & feramus, ut bellum continuum appetitionibus intentemus, ut mundanis spectaculis, deliciis, pompis renutiemus, ut denique oculos, & sensus à vanitate avertamus. Quid gravius, quid onerosius humanitati? Si in favorem humanæ libertatis leges istæ interpretandæ sint, actum concludamurque est de universo Evangelio, cæterisque humanis legibus.

## AXIOMA III.

*Tanta est divina misericordie benignitas erga homines, ut eodem loco habeat veritatem: & falsitatem pallio probabilitatis ornatum. Quare Christus Dominus, in die tremendo iudicii extremi dicit: Venite benedicti Patris mei, quia sustinui mendaces, perjuri, avari, probabiliter iudicantes talia licita, honesta esse.*

## ANIMADVERSIO.

Blasphemia forsitan probis Christianis hæc videbuntur. Sed pro certo habeant hoc axioma esse præcipuum, & veluti primum Theologiæ probabilisticæ locum theologicum, & fontem, undè Probabilisticæ inferunt homines mentientes, peccantes, fornicantes: se pollutentes, fœnerantes ex ignorantia invincibili, & probabiliter iudicantes hæc, & ejusmodi opera esse honesta, & laude digna, præmium æternum, per accidens quidem, mereri. Scriptura sancta contra clamat: *Lex tua veritas. Omnia mandata tua veritas. Deus est veritas.* Ignorantia invincibilis à peccato excusat, at in virtutem æterni regni dignam mutare peccatum nequit neque per se, neque per accidens. Probare falsitatem, & iniquitatem nullo excogitabili modo Deus potest, quia hæc suæ divinæ naturæ repugnant. Bonum ex integra causa, malum ex quocumque defectu. Hæc *rom. 2. Apparatus ad Theologiam Christianam* penitus profligata sunt.

## AXIOMA IV.

*Lex in controversiam, & in utramque partem disputata, dubia est, nec satis promulgata, ut obliget. Lex autem dubia non obligat, quia melior est conditio possidentis. Libertas humana possidet adversus omnes leges, sive divinas, sive humanas hoc modo dubias.*

## ANIMADVERSIO.

Hic est alter locus Theologicus præcipuus, & universalis novi opinandi modi, seu Probabilismi. Eundem labefactavi *loc. cit.* Humana libertas subjecta nascitur legi æternæ Dei. Quare hæc lex contra libertatem, non libertas contra legem in dubio possidet. Heinc est quod sacri canonæ clamant: *In dubiis rursus pars est eligenda.* Sophismata Probabilistarum *loc. cit.* convulsæ sunt.

## AXIOMA V.

*Peccata dubia positivè non sunt confitenda. Et hic locus, inquit celebris Probabilistæ, IN DIES MAGIS RADICES AGIT.*

## ANIMADVERSIO.

Fateantur vel ipsi Probabilistæ, ut infra adductis eorundem verbis ostendam, hanc doctrinam novam esse, sed invalescente probabilistica benignitate, in dies magis radices agere, & invalescere. Securis ad has veneficas, ut ego quidem arbitror, radices adjicienda est, ne antiquam, & sanam Evangelii doctrinam inficiant, & corrumpant, juxta prædicationem Apostoli Pauli: *Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt... ad fabulas autem convertentur.* Infra ex instituto hunc Probabilismi furculam penitus præcidam.

## AXIOMA VI.

*Quod docent auctores probi, pii, & graves, licitum est, & honestum. Auctores pii, probi, & graves docent, licitum esse frequentare theatra, comedias representatas à personis sub diversis sexus specie prodentibus in scenam, ut artem amatoriæm edoceant auditores: docent hos contractus, hos ludos, has conversaciones, hæc solatia licita esse. Ergo Christiani sequentes opiniones istorum virorum piorum, proborum, & gravium, tuti in conscientia sunt.*

## ANIMADVERSIO.

Clamat ad Galatas *cap. 1.* S. Paulus firmiter in hærendum esse Evangelio Christi, quicquid blandiloqui homines in oppositum dicant. *Sed licet nos, aut Angelus de Cælo evangelizet vobis, præterquam quod evangelicæ vimus vobis, anathema sit... An quæro hominibus placere? Si adhuc hominibus placere, servus Christi non essem.* Quinam isti auctores graves, pii, & probi? Suntne Ecclesiæ Patres? Suntne Ecclesiæ Doctores? Quid quod, si etiam Angeli essent, nullam istdem adhibendam esse fidem docet S. Paulus? Unde sciam veros, aut falsos Doctores esse? *A fructibus eorum*, respondet Christus. Si mores, & vitam tuam conformant ad vitam Christi; si te per viam ætænam, & angustam cum paucis ducunt: hi sunt viri graves, probi, & pii. Si contra per viam latam, & spaciosam, cum multitudine dirigunt: si mundi solatilis, & delictis te fagnari permittunt: si inquil-

gent ut pompas, luxum, & mundanas vivendi rationes amplectaris: hi sanè falsi prophætæ, & cæci directores sunt: & si cæcus cæcum ducit, ambo in foveam cadunt.

## AXIOMA VII.

*Jugum meum suave est. Favores ampliandi à cæca restringenda.*

## ANIMADVERSIO.

Hoc ferè unicum est Evangelii testimonium quod pæssim inculcant Probabilistæ plurimi. Verum ab istdem inquiri, quomodo Christi jugum sit suave, si continuam carnis crucifixionem, quotidianam orucis delationem, erare pro frequentibus, & calumnia tribus jubet; si castitatem immaculatam, & perpetuum mundi, & eorum quæ mundi sunt, odium præscribit; si per ætænam, & angustam viam ambulare; si sanguinem fundere, & vitam cum morte commutare imperat, ut ejusdem coram tyranno fides propugnatur. Istud ne jugum suave? Istud ne onus leve? Scilicet, respondent Patres omnes, quia charitatis robore, & divini amoris unctiōne ita foverunt, instaurantur, eriguntur humanæ vires, ut jugum, leve, & suave fiat. Unum ex Patribus allegare sufficiat, S. Augustinum. *Vide quia oneratus non eris, si ipsum audieris: Jugum enim meum leve est... Hæc sarcina non est pondus onerati, sed alæ volaturi. Habent & aves pennarum suarum sarcinas... Portant illas in terra, & portantur ab illis in celo. Tu si misericordiam velis præbere avi, præferim astute, & dicas: Misera istam aviculam onerant pennæ: & detrahæ onus hoc, in terra remanebit, cui subvenire voluisti. Porta ergo pennas pacis, alas accipe charitatis. Hæc est sarcina. Sic implebitur lex Christi.* De verb. Apost. *serm. 24.*

Quid ad hæc Probabilistæ, quorum plures ita extenuarunt divini amoris mandatum, ut alii per totam vitam, alii per quinquennium, alii per biennium vix semel obligare doceant, & communitur omnes vel inchoati divini hujus amoris necessitatem ad Sacramentum dignè suscipiendum negent? Ergo Probabilistarum sensu lex evangelica suavis non est unctiōne charitatis, sed sensuum carnalium delectatione. Ergo Probabilistæ adversantur communi omnium Patrum doctrinæ. Siquidem Probabilistæ in sensu evidentè falso, ne dicam erroneo, opponunt hoc evangelicæ oraculum, *Jugum meum suave est.* Heinc enim inferunt, delinendum esse legis rigorem, & relaxandam, & inchoate accomodandam esse legem humanis appetitionibus, & desideris: atque vi probabilismi in favorem hominum interpretandam: quoniam favores sunt ampliandi, & perosa humanitati lex restringenda. Hæc autem evidentè pugnant cum universa Ecclesiæ doctrina. Prædicant alas divini amoris, qui sociari nequit cum amore infantiens mundi. Porro subbiata charitate lex dura duris, ut S. Augustinus ait, evadit. Heinc est quod justis suavis lex est, peccatoribus verò dura, & molesta.

## AXIOMA VIII.

*Assuetudine sunt Christiani Sacramentorum frequentationi: quia licet dum iuvenes, & robusti sunt, mores non reformant; dum tamen ad senectutem deveniunt, tunc assueti frequentare sacramenta digni edunt fructus. Quare nunquam, aut rarissime deneganda istem absolutio est. Alioquin in reprobam sensum sese detruunt.*

## ANIMADVERSIO.

Adolescenciam ergo, & virilem vitam amatam, & amantem, mimi, & mima, avari, & adulteri sacrilegii, & flagitii nutriant, foveant, facientque: cum vero deficient vires, tunc candidi, & candidæ, tunc sancti, & sanctæ evadent? Quid si in medio cursu deficient? Quid si cæcitate caligine obducantur? Unde sibi spondere donum conversionis valent? A Deo, cui per totam vitam bellum intendant, ut diabolo, & mundo interserent? Axioma istud erroneum est, & scandali plenissimum.

## AXIOMA IX.

*Plurim facienda est bonus Summistæ, seu Casuistæ in regimine animarum, quam omnes Patres simul. Quærent casus temporum Doctores temporum. Bellulus mihi eris, si ex Basilio, Augustino, Gregorio resolves casus qui ætate nostra occurrunt.*

## ANIMADVERSIO.

Oh infelices primæ ætatis aureæ Christiani, qui directi fuerat ab illis sanctissimis Patribus, qui ab ipsis Apostolis, & hi à Christo Jesu lumen acceperunt! Preferendus est junior Casuista omnibus Patribus in animarum regimine? Quid si ab hereticis hæc audiremus? Et tamen hæc à Theologis Catholicis typis publicis eduntur. Clamat contra Scriptura sancta: *Non te pretereat narratio seniorum: ipsi enim didicerunt à Patribus suis: Eccli. 8. & rursus Deut. 32. Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi; majores tuos, & dicens tibi.* Innumera sunt Scripturarum testimonia, quæ nos ad seniorum consilia mittunt. Quid acciderit Roboam, qui derelicto consilio seniorum, opinunculas juniorum amplexus est, narratur 3. Reg. cap. 12. Theologia illa quæ neglectis Scripturis, & Patribus, & Conciliis, consultum duxerit juniore quosdam Casuistas, num dicenda sit christiana, judicent sapientes. In istorum libris non paucis quæ alia occurrunt, nisi hæc? Licet, & non licet: peccat, & non peccat: est mortale, non est mortale: tenetur, & non tenetur: est veniale, non est veniale, obligat, non obligat: potest, & non potest: probabile est urgere, probabile est non urgere: est probabile, non est improbabile: qui probabiliter operatur, refutata probabilior sententia, prudenter operatur? Hoc est commune probabilissimi idioma. Num hæc opinandi ratio, & mo-

dos aptus sit morum reformationi, alii, qui communi sensu à præjudiciis vacuo præditi sunt, judices sedent. Illud mihi certum est, quod prætere junioribus Casuistas antiquis Ecclesiæ Patribus temeritate non vacat, & scandalum ingerit, vel ipsis hereticis, qui heinc anam arripimus contemendi SS. Patres. Qui responsuri sunt iisdem opponentibus pluris fieri à Catholicis nonnullis unum bonum Casuistam, quam Patres omnes, Probabilistæ, penitus ignoro. S. Paulus ab ipsa mali specie cavendum esse monet. Omnes Scripturæ, omnes Patres vitanda peccandi pericula inclamant. Contra hodiè à plurimis appropinquandum esse peccato, & abstinendum ab eodem, docetur. An non appropinquandum esse peccato suadet qui licitas conversationes familiaris utriusque sexus, licitos ludos fortuitos, licitam frequentiam theatrorum, comædiarum, chorearum, &c. docent?

## AXIOMA X.

*Datur ignorantia invincibilis ferè omnium præceptorum naturalium. Si non advertit te non peccare, non peccas. Quando Confessarius prudens advertit penitentem sub aliquo peccato mortali teneri, & difficile ad suscipiendum remedium, poterit illum relinquere in bona fide, quæ à peccato excusat, & monitione in tempus opportunum differre. Hoc notetur permaximè pro Confessariis mercatorum, & Principum.*

## ANIMADVERSIO.

Raram ignorantiam invincibilem esse jura naturalis, saltem præceptorum Decalogi, & eorum quæ inde proxime consequuntur, supra jam offensum est. Necessitas quoque advertentia actualis jam prostrata est. Ultimam partem, quæ docet, prudentem Confessarium debere penitentes relinquere in peccato mortali fordescentes, quando prævidet monitionem non profuturam, quia bona fides illos excusat infra ex instituto profigabo.

## AXIOMA XI.

*Communiter fideles Ecclæ Catholice diriguntur doctrina probabilistica. Confessarii in animarum regimine communiter adhibent Casuistæ probabilistæ. Probabilissimus per omnes casus quæcumque status homines diriguntur. Numquid omnes isti damnati, numquid omnes reprobi? Vab truceum Rigorismum.*

## ANIMADVERSIO.

Vel ipse paganus Seneca lib. de Vir. beat. sophistica istud improbitavit. Nulla res vos majoribus malis implicat quam quod ad rumorem componitur, optima rati ea quæ magno assensu recepta sunt; quorum exempla multa sunt: nec ad rationem, sed ad similitudinem vivimus. . . Non est quod mihi respondeat: Hæc major pars esse videtur.

detur. Idè enim peiori. Non tam bene cum rebus humanis agitur ut meliora pluribus placeant. Arguuntur pessimi turba est. Quæramus quid optime factum sit, non quid utilisimum? & quid nos in possessione felicitatis æternæ constituat, non quid vulgo veritatis pessimo interpreti probatum sit. Paganorum ore evulgare Deum voluit veritates istas, ut æterno pudore suffunderet Christianos, quos in media luce evangelica non pudet, inquit S. Basilus, multitudine mendacium defendere. Clamabat olim sanctissimus Martyr Cyprianus episcopus, ad Donatum: Inter jura peccatur, & capit licitum esse quod publicum est. Plurimè hoc sophistica sibi opponit S. Augustinus: Quam multi hoc faciunt? Quis non facit? Num omnes perditurus est Deus? Quibus ita occurrit S. Doctor: Non afferamus dolosus, sed afferamus divinam statem de Scripturis Sanctis. Istorum autem ora obstruit Scriptura Sancta Exod. 23; Non sequaris turbam ad faciendum malum: nec in iudicio plurimorum acquiescat sententia, ut à vero deviet. A vero deviare Probabilitas, vel ipsi fatentur, cum prædicant à veritate, & falsitate, ut probabilitates contrarias sequantur. Verum est univèrsus mundus probabilista fieret, quod nunquam eveniet, non propterea verbum Dei, quod est verbum veritatis, vel tantillum deficiet. Clamat autem Scriptura Sancta psal. 24. *Universæ viæ Domini misericordia, & veritas.* Non aliqua, sed univèrsæ, sed omnes viæ Domini sunt viæ veritatis, & misericordie. Clament Probabilistæ, crescat in immensum Probabilistarum multitudo; nunquam divinum oraculum mutationi obnoxium evadet. Gratia divina à sola Dei misericordia, non ob aliquid nostrum meritum, non ob aliquid chimericum pactum nobis collata, & veritas à Deo revelata nos ducunt ad regnum caeleste. Quia inquit Joan. cap. 1. Christus est Verbum caro factum plenum gratiæ, & veritatis. . . Gratia, & veritas per Jesum Christum facta est. Qui gratiæ Christi suam intimum, insitamque efficacitatem adiunxit; & qui veritati Christi falsitatem imiscuit, viam claudunt regni caelestis, nulla suffragante probabilitate; quæ si excusare interdum à malicia potest, ducere ad æternam patriam nequit. Quid ergo multitudinem objicit: Clamat serm. 224. ad infant. S. Augustinus. *Timeo vobis non tantum à paganis, non tantum à judæis, non tantum à hereticis, quantum à malis Catholicis. Eligite vobis in populo Dei quos imitemini. Nam si TURBAM imitari volueritis, inter paucos angustam viam ambulantes non eritis. Turbam non sequimur, sed viros graves, pios, & probos. Bene habet. Isti viri pii, probi, & graves ducunt ne vos cum paucis per viam arctam, & angustam, an cum magna turba per viam latam, & spatiosam pomparum, theatrorum, ludorum, comædiarum, chorearum, & solatorum? Quid ad hæc? Si per blandam, & delictis asperam viam vos ducunt, sint pii, sint graves, vos decipiunt, & seducunt, inclamat idem S. Augustinus. *Peccatori sunt homines, & dicitur: Magnus ille vir, magnus ille homo. . . Videtis, quia lucet de illis ali-**

qua flamma sermonis, & aliquid de ipsi igni accenditur. Quid inde? Reponit S. Doctor. *Principes sunt, docti sunt, magni sunt, lapides pretiosi sunt. Quid adduc dicitur eis? Numquid Angelus sunt? Et tamen (ipsam Paulum audite) si Angelus de celo annuntiaverit vobis, præterquam accepistis, anathema sit. Advertas velim, homines ineptos, flagitiosos raro seducere bonos, quia isti communiter ut lupi rapaces vitantur. Illi seducunt, qui in vestimentis ovium, inquit lib. 3. Confess. colorant sermones suos. Sunt qui seducunt magno, & blando, & bono nomine colorantes, & facientes sermones suos. Innumera alia Patrum testimonia nunc prætereo.*

## AXIOMA XII.

*Qui confiteri, qui audire Confessiones, & ad ministrare Penitentiam sacramentum possunt, si missi sibi libris casuisticis, & probabilisticis, legenda essent. Evangelica, aut opera Cenneti, Pontasii, Natalis Alexandri, Merbosi, Antoine, & simillimum Sacramenta vari suscipere. Ecclæ nostræ de serg evadent.*

## ANIMADVERSIO.

Plurimorum ore circumferri, & evulgari hoc axioma, notissimum est. Quid in hac hypothesi accideret, divinare nolum. Illud scio, evangelicam doctrinam, animarumque salutem æternam, pro quibus Christus mortuus est, Dei ministris cordi esse debere. Ut verò in hunc finem recta tendunt sacramenta ritè frequentata; ita maxime avertunt ab eodem sacramenta indignè, aut oscitanter suscepta, tantum ut invecio mori sine fatis. In id totis artibus incumbere facri ministri debent ut Christianorum mores ad divine legis normam ita componantur quo dignè sacramenta frequentare queant.

## CAPUT III.

## De Virtute penitentis.

**Q**UÆST. I. *Quid sit penitentia generalis accepta?* RESP. Penitentia vocabulum, latè patet. 1. Significat dolorem de quacumque re, sive bona, sive mala, quam quis aliter vellet. 2. Est dolor ob crimen patratum conceptus non Dei, sed sui ipsius causa, qualis fuit dolor Esau. 3. Est dolor de peccato, propterea quod est offensæ Dei.

II. *Triâ apud Theologos penitentia includit.* 1. prioris vitæ respicientiam, & mutationem. 2. ejusdem vitæ dolorem, & destitacionem. 3. punitionem quam peccator sibi imponit, vel sibi impostam libenter sustinet, ut Deo satisfaciatur.

III. Penitentia, altera vera, & est internus animi dolor de patrato peccato, Dei causa conceptus cum detestacione præteriti vitæ, & proposito melioris, & cum satisfaciendi deliberatione conjunctus. Altera falsa, qua quis affigitur non